

Suvestinė redakcija nuo 2021-02-02 iki 2021-08-02

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2011, Nr. [74-3581](#), i. k. 1112250ISAK000V-601

Nauja redakcija nuo 2018-09-14:

Nr. [V-1002](#), 2018-09-11, paskelbta TAR 2018-09-13, i. k. 2018-14451

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

ĮSAKYMAS

**DĖL SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS EKSTREMALIŲJŲ SITUACIJŲ
OPERACIJŲ CENTRO SUDARYMO IR JO NUOSTATŲ PATVIRTINIMO**

2011 m. birželio 13 d. Nr. V-601

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymo 13 straipsnio 3 dalimi ir Ekstremaliųjų situacijų operacijų centrų sudarymo ir darbo organizavimo tipinės tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. rugpjūčio 25 d. nutarimu Nr. 1213 „Dėl Ekstremaliųjų situacijų operacijų centrų sudarymo ir darbo organizavimo tipinės tvarkos aprašo ir Ministerijų ir kitų valstybės institucijų ir įstaigų, kuriose steigiami ekstremaliųjų situacijų operacijų centrai, sąrašo patvirtinimo“, 3 punktu:

1. T v i r t i n u Sveikatos apsaugos ministerijos ekstremaliųjų situacijų operacijų centro nuostatus (pridedama).

2. S t e i g i u šios sudėties Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremaliųjų situacijų operacijų centrą:

Eil. Nr.	Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremaliųjų situacijų operacijų centro struktūrinis vienetas	Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremaliųjų situacijų operacijų centro struktūrinio vieneto sudėtis	Veiklos sritis
1.	Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremaliųjų situacijų operacijų centro koordinatorius	Živilė Simonaitytė – Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos viceministrė, kuriai pavesta koordinuoti ir kontroliuoti ekstremaliųjų situacijų prevencijos ir valdymo sritį	
2.	Operacinio vertinimo, ekstremaliųjų situacijų prevencijos, informacijos valdymo ir visuomenės informavimo grupė	Grupės vadovė – Sveikatos apsaugos ministerijos kanclerė Jurgita Grebenkovienė	Grupės darbo Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremaliųjų situacijų operacijų centro nuostatuose numatytoje veiklos srityje organizavimas
		Kiti nariai: Sveikatos apsaugos ministerijos vyriausioji patarėja Rasa Kiūdytė (pakaitinė narė – Teisės skyriaus vedėja Martyna Mickė)	Sveikatos apsaugos ministerijos ekstremaliųjų situacijų operacijų centro veiklos ir jo rengiamų sprendimų atitiktis Lietuvos Respublikos Konstitucijai, Lietuvos Respublikos įstatymams ir kitiems Lietuvos Respublikos

			teisės aktams vertinimas
		Sveikatos apsaugos ministerijos Asmens sveikatos departamento direktorė Odeta Vitkūnienė (pakaitinė narė – Specializuotos sveikatos priežiūros skyriaus vedėja Inga Cechanovičienė)	Asmens sveikatos priežiūros paslaugų koordinavimas
		Sveikatos apsaugos ministerijos Asmens sveikatos departamento Pirminės sveikatos priežiūros ir slaugos skyriaus vedėja Rasa Biekšienė (pakaitinė narė – patarėja Viktorija Buzytė)	Pirminio lygio asmens sveikatos priežiūros paslaugų koordinavimas
		Sveikatos apsaugos ministerijos Asmens sveikatos departamento Specializuotos sveikatos priežiūros skyriaus vedėja Inga Cechanovičienė (pakaitinis narys – vyriausiasis specialistas Romanas Talalajevskis)	Specializuotos asmens sveikatos priežiūros paslaugų koordinavimas
		Sveikatos apsaugos ministerijos Visuomenės sveikatos departamento direktorius Audrius Ščeponavičius (pakaitiniai nariai: Sveikatos stiprinimo skyriaus vedėja Loreta Ašoklienė, patarėja Auksė Bankauskaitė-Miliauskienė)	Visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų koordinavimas
		Sveikatos apsaugos ministerijos Farmacijos politikos skyriaus vedėja Anželika Oraitė (pakaitinis narys – patarėjas Justas Mačinskas)	Farmacinės veiklos koordinavimas
		Sveikatos apsaugos ministerijos Spaudos tarnybos vedėjas Vytautas Beniušis (pakaitinė narė – patarėja Lina Zimnickienė)	Informacijos teikimo visuomenei ir kitoms institucijoms koordinavimas, komunikacija su žiniasklaidos priemonėmis, spaudos konferencijų organizavimas
		Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centro direktorius Olegas Sitnikovas (pakaitinė narė – Parengties	Valstybės medicinos rezervo panaudojimo koordinavimas, tarpinstitucinio keitimosi informacija koordinavimas, Sveikatos apsaugos ministerijos

		planavimo ir prevencijos skyriaus vyriausioji specialistė Irina Gudavičienė)	Ekstremalių sveikatai situacijų centro vykdomų priemonių koordinavimas
		Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos direktorius Robertas Petraitis (pakaitinė narė – Užkrečiamųjų ligų valdymo skyriaus vedėja Giedrė Aleksienė)	Nacionalinio visuomenės sveikatos centro vykdomų priemonių koordinavimas
		Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos direktorius Danas Bakša (pakaitinė narė – direktoriaus pavaduotoja Rosita Marija Balčienė)	Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos vykdomų priemonių koordinavimas
		Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos viršininkas Gytis Andrulionis (pakaitinė narė – Vaistų registracijos skyriaus vedėja Kristina Povilaitienė)	Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos vykdomų priemonių koordinavimas
		Radiacinės saugos centro Avarijų valdymo ir mokymo skyriaus vedėjas Paulius Ruželė (pakaitinė narė – vyriausioji specialistė Alma Minelgienė)	Radiacinės saugos centro vykdomų priemonių koordinavimas
3.	Administravimo, materialinio techninio aprūpinimo, elektroninių ryšių organizavimo ir palaikymo grupė	Grupės vadovė – Sveikatos apsaugos ministerijos Veiklos administravimo skyriaus vedėja Ieva Mantė Valivonytė (pakaitinė narė – patarėja Kamilė Katkutė)	Grupės darbo Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremaliųjų situacijų operacijų centro nuostatuose numatytoje veiklos srityje organizavimas
		Kiti nariai:	
		Sveikatos apsaugos ministerijos Strateginio planavimo ir valdymo skyriaus vedėja Raimonda Janonienė (pakaitinė narė – patarėja Rita Banuškevičienė)	Finansinių išteklių, reikalingų ekstremaliosioms situacijoms valdyti, poreikio planavimas
		Sveikatos apsaugos ministerijos Veiklos administravimo skyriaus vyriausiasis specialistas Mantas Matkėnas (pakaitinis narys – vyriausiasis specialistas Rolandas Rukšėnas)	Informacinių sistemų, reikalingų ekstremaliųjų situacijų valdymui, veiklos užtikrinimas, Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremaliųjų situacijų operacijų centro ryšių, duomenų perdavimo įrangos ir sistemų veiklos užtikrinimas, elektroninės informacijos apsaugos

			užtikrinimas, materialinių, techninių priemonių užtikrinimas
--	--	--	---

Punkto pakeitimai:

Nr. [V-222](#), 2019-02-18, paskelbta TAR 2019-02-19, i. k. 2019-02658

Nr. [V-359](#), 2019-03-25, paskelbta TAR 2019-03-26, i. k. 2019-04641

Nr. [V-1082](#), 2019-09-20, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15054

Nr. [V-847](#), 2020-04-14, paskelbta TAR 2020-04-15, i. k. 2020-07919

Nr. [V-1495](#), 2020-06-17, paskelbta TAR 2020-06-17, i. k. 2020-13259

Nr. [V-174](#), 2021-01-28, paskelbta TAR 2021-02-01, i. k. 2021-01855

3. P a v e d u įsakymo vykdymą kontroliuoti viceministrui pagal veiklos sritį.

SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

RAIMONDAS ŠUKYS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos
sveikatos apsaugos ministro
2011 m. birželio 13 d.
įsakymu Nr. V-601
(Lietuvos Respublikos
sveikatos apsaugos ministro
2018 m. rugsėjo 11 d. įsakymo
Nr. V-1002
redakcija)

SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS EKSTREMALIŲJŲ SITUACIJŲ OPERACIJŲ CENTRO NUOSTATAI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Sveikatos apsaugos ministerijos ekstremaliųjų situacijų operacijų centro nuostatai (toliau – Nuostatai) reglamentuoja Sveikatos apsaugos ministerijos ekstremaliųjų situacijų operacijų centro (toliau – operacijų centras) veiklos tikslus, uždavinius, funkcijas, sudarymą, darbo organizavimą, sušaukimą ir veiklą.

2. Operacijų centras savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. rugpjūčio 25 d. nutarimu Nr. 1213 „Dėl Ekstremaliųjų situacijų operacijų centrų sudarymo ir darbo organizavimo tipinės tvarkos aprašo ir Ministerijų ir kitų valstybės institucijų ir įstaigų, kuriose steigiami ekstremaliųjų situacijų operacijų centrai, sąrašo patvirtinimo“, kitais civilinę saugą reglamentuojančiais teisės aktais.

3. Nuostatuose vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatyme ir kituose civilinę saugą reglamentuojančiuose teisės aktuose.

II SKYRIUS OPERACIJŲ CENTRO VEIKLOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR FUNKCIJOS

4. Pagrindiniai operacijų centro veiklos tikslai – pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – SAM) kompetenciją vykdyti ekstremaliųjų situacijų prevenciją, užtikrinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisijos priimtų sprendimų įgyvendinimą, organizuoti ir koordinuoti įvykių, ekstremaliųjų įvykių ir ekstremaliųjų situacijų likvidavimą, padarinių šalinimą.

5. Operacijų centro uždaviniai:

5.1. SAM lygmeniu vykdyti ekstremaliųjų situacijų prevenciją;

5.2. užtikrinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisijos priimtų sprendimų įgyvendinimą;

5.3. pagal SAM kompetenciją organizuoti ir koordinuoti įvykių, ekstremaliųjų įvykių ir ekstremaliųjų situacijų likvidavimą SAM ir SAM pavaldžių įstaigų veiklos srityse, jų padarinių šalinimą, gyventojų sveikatos apsaugą.

6. Operacijų centras, vykdydamas pagal kompetenciją jam pavestus uždavinius, atlieka Ekstremaliųjų situacijų centrų sudarymo ir darbo organizavimo tipinės tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. rugpjūčio 25 d. nutarimu Nr. 1213 „Dėl Ekstremaliųjų situacijų operacijų centrų sudarymo ir darbo organizavimo tipinės tvarkos aprašo ir Ministerijų ir kitų valstybės institucijų ir įstaigų, kuriose steigiami ekstremaliųjų situacijų operacijų centrai, sąrašo patvirtinimo“ (toliau – Ekstremaliųjų situacijų centrų

sudarymo ir darbo organizavimo tipinės tvarkos aprašas), nustatytas funkcijas, taip pat likvidavus įvykius, ekstremaliuosius įvykius ar ekstremaliąsias situacijas, teikia Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministrui pasiūlymus dėl SAM ekstremaliųjų situacijų valdymo ar prevencinių priemonių plano keitimo.

III SKYRIUS

OPERACIJŲ CENTRO SUDARYMAS IR DARBO ORGANIZAVIMAS

7. Operacijų centrą sudaro operacijų centro koordinatorius ir nariai, kurie pagal jų atliekamas funkcijas suskirstyti į grupes. Dėl ligos, komandiruotės ar kitų priežasčių laikinai nesant operacijų centro koordinatoriaus, jo funkcijas atlieka jį pavaduojantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos viceministras arba kitas sveikatos apsaugos ministro paskirtas SAM atstovas.

8. Operacijų centro koordinatorius atlieka Ekstremaliųjų situacijų operacijų centrų sudarymo ir darbo organizavimo tipinės tvarkos apraše ir Nuostatuose nustatytas funkcijas.

9. Operacijų centro koordinatorius pavaldus ir atskaitingas ekstremaliosios situacijos operacijų vadovui, o operacijų centro nariai pavaldūs Nuostatų 10 punkte nurodytų operacijų centro grupių vadovams, operacijų centro koordinatoriui.

10. Operacijų centrą sudaro šios grupės (toliau – grupės):

10.1. Operacinio vertinimo, ekstremaliųjų situacijų prevencijos, informacijos valdymo ir visuomenės informavimo;

10.2. Administravimo, materialinio techninio aprūpinimo ir elektroninių ryšių organizavimo bei palaikymo.

11. Operacinio vertinimo, ekstremaliųjų situacijų prevencijos, informacijos valdymo ir visuomenės informavimo grupė atlieka Ekstremaliųjų situacijų operacijų centrų sudarymo ir darbo organizavimo tipinės tvarkos apraše nustatytas, taip pat šias funkcijas:

11.1. konsultuojasi su ekspertais įvykių, ekstremaliųjų įvykių ar ekstremaliųjų situacijų likvidavimo, jų padarinių šalinimo, gyventojų ir turto gelbėjimo organizavimo klausimais;

11.2. teikia pasiūlymus operacijų centro koordinatoriui dėl gyventojams rekomenduojamų apsaugojimo priemonių ir būdų įvykių, ekstremaliųjų įvykių ar ekstremaliųjų situacijų metu;

11.3. koordinuoja informacijos apie įvykius, ekstremaliuosius įvykius ar ekstremaliąsias situacijas paskelbimą SAM interneto svetainėje.

12. Administravimo, materialinio techninio aprūpinimo ir elektroninių ryšių organizavimo bei palaikymo grupė atlieka Ekstremaliųjų situacijų operacijų centrų sudarymo ir darbo organizavimo tipinės tvarkos apraše nustatytas funkcijas, taip pat organizuoja telefono (fiksoto ir judriojo) ryšių ir kompiuterizuotų darbo vietų ir jų programinės įrangos panaudojimą operacijų centro darbo vietoje.

13. Operacijų centras pagal kompetenciją vykdo kitus operacijų centro koordinatoriaus sprendimus, būtinus ekstremaliųjų situacijų komisijos ir (ar) ekstremaliosios situacijos operacijų vadovo priimtiems sprendimams ir (ar) kitiems operacijų centro uždaviniams įgyvendinti.

14. Grupėms vadovauja grupių vadovai, kurie yra pavaldūs ir atskaitingi operacijų centro koordinatoriui. Dėl ligos, komandiruotės ar kitų priežasčių laikinai nesant grupės vadovo, jo funkcijas operacijų centro koordinatoriaus nurodymu atlieka kitas grupės narys.

15. Grupės vadovas:

15.1. organizuoja, koordinuoja, kontroliuoja jo vadovaujamai grupei priskirtų funkcijų atlikimą;

15.2. pagal kompetenciją teikia operacijų centro koordinatoriui pasiūlymus dėl įvykiams, ekstremaliesiems įvykiams ar ekstremaliosioms situacijoms likviduoti, jų padariniams šalinti, gyventojams ir turtui gelbėti reikalingų priemonių ir veiksmų.

16. Operacijų centras, atlikdamas funkcijas, turi teisę gauti iš valstybės ir savivaldybių

institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų ir ūkio subjektų išsamią informaciją apie įvykius, ekstremaliuosius įvykius ar ekstremalias situacijas, jų turimas civilinės saugos sistemos pajėgas ir materialinius išteklius, kurie galėtų būti panaudoti gelbėjimo, paieškos ir neatidėliotiniams darbams atlikti, gresiančioms ar susidariusioms ekstremaliosioms situacijoms likviduoti, jų padariniams šalinti.

17. Operacijų centro pasirengimas valdyti ekstremalias situacijas įvertinamas teisės aktų nustatyta tvarka per organizuojamas civilinės saugos pratybas.

IV SKYRIUS OPERACIJŲ CENTRO SUŠAUKIMAS IR VEIKLA

18. Operacijų centro koordinatorius operacijų centrą sušaukia:

18.1. gresiant ar susidarius ekstremaliajai situacijai;

18.2. teisės aktų nustatyta tvarka paskelbus trečią (visiškos parengties) civilinės saugos sistemos parengties lygį;

18.3. per civilinės saugos pratybas.

19. Atsižvelgęs į įvykius, ekstremaliųjų įvykių ar ekstremaliųjų situacijų mastą ir pobūdį, taip pat operacijų centro sušaukimo tikslus, operacijų centro koordinatorius:

19.1. gali inicijuoti viso operacijų centro ar reikiamų operacijų centro grupių arba kai kurių jų narių sušaukimą;

19.2. gali kreiptis į kitas kompetentingas valstybės, savivaldybių institucijas, įstaigas ir ūkio subjektus su prašymu skirti atstovus, kurie padėtų užtikrinti operacijų centro veiklą.

20. Darbo metu operacijų centro nariai turi susirinkti nedelsdami, o ne darbo metu, poilsio ir švenčių dienomis – kaip galima greičiau arba per operacijų centro koordinatoriaus nustatytą laiką.

21. Operacijų centro sprendimai priimami dalyvaujančių narių balsų dauguma. Balsams pasiskirsčius po lygiai, lemiamas yra operacijų centro koordinatoriaus balsas. Operacijų centro veiksmai protokoluojami. Protokolą pasirašo operacijų centro koordinatorius.

22. Operacijų centro sekretoriato funkcijas vykdo Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centras.

23. Operacijų centro nariai vykdo jiems pavestas funkcijas SAM patalpose, esančiose adresu Vilniaus g. 33, LT-01506 Vilnius, Lietuva.

Papildyta punktu:

Nr. [V-1472](#), 2018-12-20, paskelbta TAR 2018-12-21, i. k. 2018-21186

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas

Nr. [V-355](#), 2013-04-10, Žin., 2013, Nr. 40-1977 (2013-04-18), i. k. 1132250ISAK000V-355

Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 13 d. įsakymo Nr. V-601 "Dėl Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremaliųjų situacijų operacijų centro sudarymo ir jo nuostatų patvirtinimo" pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas

Nr. [V-425](#), 2014-03-31, paskelbta TAR 2014-04-17, i. k. 2014-04539

Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 13 d. įsakymo Nr. V-601 "Dėl Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremaliųjų situacijų operacijų centro sudarymo ir jo nuostatų patvirtinimo" pakeitimo

3.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas

Nr. [V-1002](#), 2018-09-11, paskelbta TAR 2018-09-13, i. k. 2018-14451

Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 13 d. įsakymo Nr. V-601 „Dėl Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremaliųjų situacijų operacijų centro sudarymo ir jo nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo

4.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas

Nr. [V-1472](#), 2018-12-20, paskelbta TAR 2018-12-21, i. k. 2018-21186

Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 13 d. įsakymo Nr. V-601 „Dėl Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremaliųjų situacijų operacijų centro sudarymo ir jo nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo

5.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas

Nr. [V-222](#), 2019-02-18, paskelbta TAR 2019-02-19, i. k. 2019-02658

Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 13 d. įsakymo Nr. V-601 „Dėl Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremaliųjų situacijų operacijų centro sudarymo ir jo nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo

6.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas

Nr. [V-359](#), 2019-03-25, paskelbta TAR 2019-03-26, i. k. 2019-04641

Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 13 d. įsakymo Nr. V-601 „Dėl Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremaliųjų situacijų operacijų centro sudarymo ir jo nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo

7.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas

Nr. [V-1082](#), 2019-09-20, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15054

Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 13 d. įsakymo Nr. V-601 „Dėl Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremaliųjų situacijų operacijų centro sudarymo ir jo nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo

8.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas

Nr. [V-847](#), 2020-04-14, paskelbta TAR 2020-04-15, i. k. 2020-07919

Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 13 d. įsakymo Nr. V-601 „Dėl Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremaliųjų situacijų operacijų centro sudarymo ir jo nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo

9.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas

Nr. [V-1495](#), 2020-06-17, paskelbta TAR 2020-06-17, i. k. 2020-13259

Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 13 d. įsakymo Nr. V-601 „Dėl Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremaliųjų situacijų operacijų centro sudarymo ir jo nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo

10.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas

Nr. [V-174](#), 2021-01-28, paskelbta TAR 2021-02-01, i. k. 2021-01855

Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 13 d. įsakymo Nr. V-601 „Dėl Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremaliųjų situacijų operacijų centro sudarymo ir jo nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo